

Arkivnr: 2019/2638-3

Saksbehandlar: David Aasen Sandved, Tor Andreas Titlestad

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Utval for kultur, idrett og regional utvikling		21.05.2019
Fylkesutvalet		29.05.2019
Fylkestinget		12.06.2019

Kystpilegrimsleia. Regionale pilegrimssenter

Etableringa av regionale pilegrimssenter (RPS) er å sjå i samanheng høyringa av *Langtidsplan for pilegrimssatsing 2019 – 2037* som er gjort nærmare greie for i saksframlegg til møte den 21.05 i Utval for kultur, idrett og regional utvikling og i fylkesutvalet 29.05.19.

I møte 11. april 2019 gjorde styringsgruppa for Kystpilegrimsleia følgjande vedtak:

For å sikre politisk forankring regionalt ber vi om at det snarast vert lagt fram ei politisk sak i dei involverte fylkeskommunane om varig regional satsing på Kystpilegrimsleia, slik at det sikrar framtidig bruk og ivaretaking av leia.

Vi ber om at finansiering til drift av eitt (to) regionale pilegrimssentra i samsvar med det geografiske område som ligg inn i eigen fylkeskommune, vert innarbeida i budsjett og økonomiplan frå 2020, i samsvar med den finansieringsmodellen som er lagt fram i Langtidsplanen til regionale pilegrimssentra. Dette inneber eit spleiselag der statleg finansiering utgjer 60 prosent og den lokale finansieringa utgjer 40 prosent fordelt regionalt/kommunalt. I utkast til Langtidsplan er det lagt opp til kr 1,2 mill. per senter i statleg finansiering.

Styringsgruppa for Kystpilegrimsleia anbefaler fire regionale pilegrimssentra i tråd med utkast til Langtidsplan. Lokaliseringa må forankrast lokalt og regionalt. Valet bør gjerast på bakgrunn av følgjande kriteria:

- Avstand mellom sentra og geografisk dekningsområde
- Tal på nøkkelstader pr. RPS bør vere så likt som mogeleg
- Kvalitetar som heilagmål vert teke omsyn til
- Lokalt og regionalt engasjement
- Tilgjenge/infrastruktur
- Etablerte institusjonar som kan ta oppgåva
- Kompetansetilgjenge/nettverk

Fylkessamanslåinga i 2020 gjer det naturleg å sjå etablering av Regionale Pilegrimssenter (RPS) i samanheng med dei behova store avstandar i det nye geografiske område medfører. Det vert rådd til etablering av 2 RPS i Vestland fylke, eitt i Sogn og Fjordane og eitt i Bergensområdet.

Økonomi: Tiltaket medfører ei auke i kostnader på kr. 400.000 pr. år frå 2020

Klima: Pilegrimsturisme er småskala reiseliv som i sin karakter ikkje har negativ påverknad på ytre miljø.

Folkehelse: Pilegrimsvandringar er aktiv fritid som stimulerer til betre folkehelse.

Regional planstrategi: Tiltaket er forankra i regional kulturplan og i handlingsprogrammet.

Forslag til innstilling

1. Hordaland fylkeskommune ser positivt på etableringa av eit Regionalt Pilegrimssenter i Bergen som ledd i ei varig regional satsing på Kystpilegrimsleia.
2. Evt finansiering av drifta det regionale pilegrimssenteret vert handsama som del av arbeidet med budsjett og økonomiplan for Vestland fylkeskommune frå 2020.
3. Hordaland fylkeskommune legg til grunn at drifta av tiltaket bør finansierast etter ein modell der staten dekkjer 60% og Bergen kommune 20% av totalkostnaden frå 2020. I samsvar med langtidsplanen vil den regionale andelen frå 2020 vere inntil kr 400.000/år.

Ingrid Kristine Holm Svendsen
kst. fylkesrådmann

Per Morten Ekerhovd
fylkesdirektør kultur og idrett

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 29.04.2019

Etableringa av regionale pilegrimssenter (RPS) er å sjå i samanheng høyringa av *Langtidsplan for pilegrimssatsing 2019 – 2037* som er gjort nærmare greie for i saksframlegg til møte den 21.05 i Utval for kultur, idrett og regional utvikling.

Ny langtidsplan for pilegrimssatsinga – kort oppsummert

Kulturdepartementet har sett i gang arbeidet for å utvikle ein ny langtidsplan for pilegrimssatsinga. Endeleg plan skal leverast departementet på tidleg haust 2019.

Målet for ny langtidsplan er: *Pilegrimsleden - St. Olavsvegene til Trondheim skal være en av de viktigste pilegrimsrutene i Europa og en kjent og aktet vandringsled i Norge.*

Høyringsutkastet legg opp til fire satsingsområde:

- *Kyrkjeleg forankring.* Den norske kyrkja har ei sentral rolle i høve det moderne pilegrimsfenomenet og som forvaltar av historiske ressursar. Det er viktig at kyrkjene langs leia heldast opne i sesongane.
- *Reiseliv (næringsutvikling).* Samarbeid med det organiserte reiselivet på utvikling av tilbod, pakketering av tilbod og marknadsføring.
- *Kultur.* Å tilgjengeleggjere og formidle dei store kulturattraksjonane kystkulturen langs leia representerer
- *Miljø.* Pilegrimsvandring, sjølv i overført tyding som reise langs kysten, skal vere grøn turisme og i samsvar med dei 10 berekraftmåla Visit Norway har utvikla rundt bevaring av natur, kultur og miljø, og styrking av sosiale verdiar og økonomisk levedyktigheit.
- *Europeisk kulturveg.* St. Olavsleiene i Noreg er med i Europarådet si satsing på Europeiske Kulturveg.

I organiseringa av arbeidet for å realisere høyringsutkastet sine mål, står regionale pilegrimssenter (RPS) sentralt. Det er lokalt både den kulturelle og økonomiske verdiskapinga finn stad.

Høyringsutkastet føreset at det vert etablert i alt 4 regionale pilegrimssentra i Kystpilegrimsleia som skal fungere under og i samspel med Nasjonalt Pilegrimssenter i Nidaros. Det har vore diskusjonar om tal regionale senter langs Kystpilegrimsleia, men prosjektgruppa landa på 4. Dette er grunngjeve ut frå behova sett frå brukarperspektivet. Kysten er lang og tilretteleggings- og informasjonsbehovet skal ivaretakast på ein tilfredstillande og god måte. Til dette vil det vere behov for regionale senter ved minimum 4 nøkkelstader.

Nøkkelstader

Ei varig regional satsing på Kystpilegrimsleia i form av etableringa av Regionale Pilegrimssenter (RPS), føreset at dei regionale pilegrimssentra byggjer vidare på og vidareutviklar dei nøkkelstadene Kystpilegrimsleia har peika ut.

Basert på ei rekke kriteria, har alle fylka valt ut nøkkelstader i Kystpilegrimsleia. I Sogn og Fjordane og Hordaland, er dette nøkkelstadene/nøkkelområda:

<i>Hordaland:</i>	Prioritet:
Moster/Bømlo	2
Sund/Fjell/Øygarden	4
Bergen/Fana	1
Fitjar/Sveio	6
Lindås/Radøy/Austrheim	5
Halsnøy Kloster	3
<i>Sogn og Fjordane:</i>	

Gulatingstaden/Eivindvik	3
Kvernsteinsparken	4
Kinn i Flora	1
Selje kloster	2
Vilnes i Askvoll	6
Korssund i Fjaler	7
Svanøy i Flora	5

I Hordaland har stadene ulike gradar av organisering og tilrettelegging når det gjeld å ta imot pilegrimsturisme. Moster og Halsnøy kloster må seiast å ha organisering og røynsle gjennom fleire år. Kvinnherad og Bømlo kommunar stiller seg også bak deira nøkkelstadar i tilknytning til Kystpilegrimsleia. I Bergen, som ut frå historia heilt klart ligg som prioritet 1, er rik på institusjonar som kan ta roller i denne samanhengen.

I Sogn og Fjordane er det i første rekke Selje og Kinn som er aktuelle for organisering og tilrettelegging for pilegrimsturisme. Her er det stor lokalt engasjement og begge stadene har erfaring med pilegrimsarrangement, historiske spel og pilegrimsvandringar. Mellom dei to stadene går også Sunnivaleia, som det knyter seg stort kyrkjeleg engasjement til og der det kvart år vert arrangert pilegrimsreise/vandring mellom dei to øyane. Både Flora (komande Kinn kommune) og Selje (komande Stad kommune) stiller seg bak deira nøkkelstader i tilknytning til Kystpilegrimsleia

Regionale Pilegrimssentra – funksjonar og innhald

1. Kwart RPS skal ha sitt ansvar for verksemda knyta til eit definert geografisk område langs Kystpilegrimsleia. Ansvarsområda skal verte bestemt slik at dei saman med Nasjonalt Pilegrimssenter sitt ansvarsområde danner ei samanhengande kjede frå Egersund til Nidaros langs kysten.
2. RPS skal organiserast og virke slik at samarbeid om pilegrimssatsinga fremjast mellom kommunar, kyrkjelyder av ulike konfesjonar, næringslivsaktørar, frivillige organisasjonar og kulturinstitusjonar innanfor regionen.
3. Ved kvart RPS skal det være tilsett ein person som er ansvarlig for den daglege verksemda.
4. RPS skal bidra til fornying og utvikling av pilegrimstradisjonen i Norge gjennom samarbeid seg imellom, med Nasjonalt Pilegrimssenter, andre RPS i Pilegrimsleiene, pilegrimsprestane, pilegrimsforeiningane; Den norske kyrkja og andre.

I drøftinga vil det vere ei avveging å ta inn organisatoriske føresetnader som alt er på plass – det vil alltid vere rimelegare å utvikle eksisterande organisasjonar enn å byggje opp noko nytt. RPS bør primært ha faglege funksjonar, kulturformidling, gaiding - i tillegg til å ha viktige funksjonar ovanfor kyrkja (opningstider, pilegrimsgudstenester mv.).

Pilegrimsturisme har også praktiske, reiselivsmessige trong for tenester som pilegrimane har krav på, som booking, reiseplanlegging – og reiseinformasjon på førehand og under reisa. Dette er funksjonar det etablerte reiselivet er dyktige på og har apparat for. I denne samanhengen er det viktig å hugse på den interregionale organisasjonen FjordNorge med hovudkontor i Bergen og som 4 av fylka på Vestlandet støttar opp under (Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal).

Vestland fylke: Eitt eller fleire RPS?

Vestland fylke har store geografiske avstandar, noko som vil gje utfordringar m.o.t. oppfølginga, kvaliteten og kontinuiteten i det tenestetilbodet som skal leverast lokalt.

Det er også verd å merkje seg at dei landbaserte leiene – som har vore nasjonale pilegrimsleier lengre enn Kystpilegrimsleia (Gudbrandsdalsleia; Østerdalsleia o.a.) – ikkje har etablert ein fast praksis på kor store område RPS 'ane skal ha ansvar for (det er t.d. ikkje slik at det er eitt RPS for kvart fylke leia går gjennom).

Drøftingsmøte 10. april 2019

Ved at organiseringa av regionale pilegrimssenter vil verte gjeldande frå 2020, er det naturleg med ei samordning av planar mellom Sogn og Fjordane og Hordaland i høve etableringa av regionale pilegrimssenter. Politiske og administrative representantar frå Sogn og Fjordane og Hordaland hadde møte om dette 10. april på Fylkeshuset i Bergen. I møtet vart det anbefalt at det innan det geografiske området for Vestland fylke, kan vere trong for 2 senter, eitt i Sogn og Fjordane og eitt i Hordaland. I Sogn og Fjordane står valet mellom Kinn og Selja. I Hordaland vart det anbefalt at ei eventuell etablering av eit regionalt pilegrimssenter bør skje i Bergen.

Når det gjeld tal regionale pilegrimssenter totalt i Kystpilegrimsleia, er det verd å merkje seg at situasjonen i Trøndelag skil seg frå dei andre fylka som deltek, ved at dei er vertskap for Nasjonalt Pilegrimssenter med Pilegrimsgarden og Nidaros Domkyrkje som pilegrimsmål.

Styringsgruppemøte i Kystpilegrimsleia 11. april 2019

Styringsgruppemøtet trekte inn dei anbefalingane drøftingsmøtet hadde kome med. Styringsgruppa gjorde følgjande vedtak:

For å sikre politisk forankring regionalt ber vi om at det snarast vert lagt fram ei politisk sak i dei involverte fylkeskommunane om varig regional satsing på Kystpilegrimsleia, slik at det sikrar framtidig bruk og ivaretaking av leia.

Vi ber om at finansiering til drift av eitt (to) regionale pilegrimssentra i samsvar med det geografiske område som ligg inn i eigen fylkeskommune, vert innarbeida i budsjett og økonomiplan frå 2020, i samsvar med den finansieringsmodellen som er lagt fram i Langtidsplanen til regionale pilegrimssentra. Dette inneber eit spleiselag der statleg finansiering utgjer 60 prosent og den lokale finansieringa utgjer 40 prosent fordelt regionalt/kommunalt. I utkast til Langtidsplan er det lagt opp til kr 1,2 mill. per senter i statleg finansiering.

Styringsgruppa for Kystpilegrimsleia anbefaler fire regionale pilegrimssentra i tråd med utkast til Langtidsplan. Lokaliseringa må forankrast lokalt og regionalt. Valet bør gjerast på bakgrunn av følgjande kriteria:

- *Avstand mellom sentra og geografisk dekningsområde*
- *Tal på nøkkelstader pr. RPS bør vere så likt som mogeleg*
- *Kvalitetar som heilagsmål vert teke omsyn til*
- *Lokalt og regionalt engasjement*
- *Tilgjenge/infrastruktur*
- *Etablerte institusjonar som kan ta oppgåva*
- *Kompetansemiljø/nettverk*

RPS – langtidsplanen sitt forslag til økonomiske rammer

Frå før har det vore i drift 6 Regionale Pilegrimssentra. Innlemminga av Kystpilegrimsleia i dei nasjonale pilegrimsleiene, vil føre til auke i talet på regionale pilegrimssentra med minimum fire.

Økonomien i det nasjonale systemet er basert på årlege tildelingar av statsmidlar til RPS gjennom Nasjonalt Pilegrimssenter og på anna (regional og lokal) medfinansiering.

I høringsutkastet for langtidsplan heiter det:

For å bygge robuste enheter som kan bidra til fortsatt vekst i pilegrimstrafikken, og samtidig styrke kvaliteten på opplevelsene, stipuleres årlige driftskostnad pr. RPS til 2 mill. Den statlige grunnfinansieringen bør settes til 60 % driftskostnaden, slik at hvert RPS får et årlig driftstilskudd på 1,2 mill.

Regionalt Pilegrimssenter i Bergen – finansieringsmodell ut frå langtidsplanen

Modellen der staten dekkjer 60% av kostnadene og regional/lokal medfinansiering 40%, gjer følgjande finansiering gjeldande frå 2020:

<i>Institusjon</i>	<i>Finansiering pr. år</i>
Stat	1,2 mill.
Hordaland	400.000
Bergen kommune	400.000
<i>SUM</i>	2 mill.

Ut over hausten 2019 vil det vere klart om staten støttar den finansieringsmodellen som er foreslått i høyringsutkastet til langtidsplan. I den fasen vi no er inne i, er det viktig at finansiering av drift av regionalt pilegrimssenter vert innarbeidd i budsjett og økonomiplan i Vestland fylkeskommune frå 2020. Det vert fremja liknande politiske saker i alle dei fylkeskommunane som er prosjekteigarar i Kystpilegrimsleia.